

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПОШИРЕННЯ ДЕСТРУКТИВНИХ ІДЕОЛОГІЙ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

О. В. Чудакова

Київський славістичний університет; м. Київ, вул. Анрі Барбюса, 9

Діяльність деструктивних об'єднань супроводжується завданням серйозної шкоди психічному, фізичному, моральному здоров'ю людини. Дослідження стану психічного здоров'я в осіб, яких завербовано, виявляють у них розвиток психічних змін. Серед суспільних проявів негативного впливу цих об'єднань на молодіжне середовище можна зазначити відчуженість, ворожість, прагнення існувати у вузькому часовому й просторовому вимірі – тут і тепер (відкидаючи як минуле, так і майбутнє), нездатність ухвалювати будь-яке рішення без чийось порад і т.п. Особливої актуальності набуває формування національної ідеології як суспільної стратегії, що задає цілі, сенс для життєдіяльності кожної окремої людини.

Ключові слова: *деструктивні об'єднання, моральне здоров'я людини, молодіжне середовище, національна ідеологія.*

Інтерес до феномену ідеології має давнє коріння – від спроби осмислення природи та сутності держави й поділу суспільства на соціальні прошарки до дослідження взаємовідносин між державою, владою та суспільством. Незважаючи на це, досліджувати особливості його виникнення, розвиток і формування, а також вплив на суспільне життя почали порівняно недавно.

У загальному розумінні ідеологія – це структурована системи певних (частіше політичних, соціальних чи суспільних) чітко сформованих положень та ідей. Ідеологія – це система ідей, гіпотез, концепцій, теорій, ідеалів, гасел, програм, в яких відбиті докорінні політичні й економічні інтереси соціальних спільностей і груп, їхні практичні позиції в суспільному житті, а також погляди на хід суспільного розвитку і на відображення цього розвитку в ідеологіях інших суб'єктів [10, с.41].

Феномен ідеології перебуває у центрі уваги багатьох наук – філософії, політології, психології, соціології, культурології, правознавства, педагогіки та ін.

Проблему ідеології як соціального явища розглядають як у зарубіжній, так і у вітчизняній науці. Особливу увагу дослідженню змісту ідеології та її впливу на розвиток суспільства приділяли М. Вебер, К. Мангейм, Е. Дюркгейм, О. Конт, К. Маркс і М. Фуко. У пострадянському просторі значний внесок у дослідження проблеми ідеології зробили

К. Гаджієв, С. Кара-Мурза, П. Рачков, В. Хмільов, В. Ядов і І. Яковенко. Серед українських дослідників слід відзначити В. Андрущенко, Л. Губерського, О. Донченко, В. Лісового, Р. Ляха, М. Слюсаревського.

Вперше термін «ідеологія» застосував французький філософ А.Л.К. Дестют де Трасі у 1801 році для визначення науки, предметом якої повинні стати загальні закони утворення ідей, їх трансформації, впливу на життя окремих груп, класів, прошарків.

У сучасній літературі знаходить своє відображення багато поглядів на поняття ідеології та її функції.

Так, Е. Фромм визначає ідеологію як ідеї, що сформовані на потребу публіци, які задовольняють очікування кожної людини полегшити докори совісті вірою в те, що вона діє заради чогось, напевно – доброго й бажаного. Іншими словами, виходить, що ідеологія – це самовиправдовування [13].

О. Ламберг розглядав ідеологію як інструмент інтеграції суспільства, й, отже, ідеологія – це система деяких ідей, що також включають цінності та норми, які призначені об'єднувати людей, аби вони були здатні спільно жити й діяти (Lemberg Ideologie und Gesellschaft, Stuttgart, 1977).

Н. Смелзер визнає ідеологію як систему теоретичного знання, що утверджує певні цінності та факти. Функції ідеології полягають у послабленні соціальної напруги, котра виникає внаслідок розбіжностей між соціальними цінностями людини й реальними умовами її існування. Також він стверджує, що ідеології виправдовують дійсний стан речей (ідеться про консервативні ідеології) або ж, навпаки, борються за його скасування (наприклад, радикальні, екстремістські ідеології) [11, с.55-57].

Підвищення уваги до формування й поширення ідеології простежується саме в кризові періоди розвитку суспільства, коли стає актуальною для людини проблема вибору «соціального майбутнього». В розрізі цього цікавою є культурологічна теорія К. Гірца, згідно з якою ідеологія виникає у відповідь на напругу, що існує в суспільстві, а отже, не існує жодного суспільства, яке було б абсолютно стабільне. К. Гірц наголошує на тому, що ідеологія виникає в результаті втрати перш за все культурних орієнтирів (зовнішніх моделей поведінки) [3].

Як зазначав В. Бакулов, кожна ідеологія претендує на те, що саме вона дає правильне й істинне знання про світ, а різноманітні політичні організації прагнуть до поширення в суспільстві своїх оцінок минулого й теперішнього, а також і своє уявлення про майбутнє [2, с.411]. Отже, будь-яка ідеологія прагне вплинути на більшу частину населення за допомогою впливу на їхню свідомість. Тож виходить, що кожна з ідеологій прагне управляти поведінкою людей шляхом масового маніпулювання свідомістю. Його можна означити як вплив, спрямований на психічні структури людини, що здійснюється потай і має своїм завданням зміну думок, спонукань і цілей людей у потрібному для ідеології напрямку. Загалом маніпуляція свідомості – це невід'ємний складник будь-якого

суспільства. Слід підкреслити, що маніпуляція не носить насильницького характеру, вона радше є спокусою. Як зазначає С. Кара-Мурза, однією з ознак того, що люди піддалися маніпуляції свідомості, є те, що вони раптом перестають визнавати розумні аргументи – вони мовби бажають бути обдуреними [8, с.13]. Маніпуляція знаходить своє відображення у рекламі, вихованні, освіті тощо. Хоча маніпулятивний вплив і існує в усіх сферах життєдіяльності людини, однак культовий контроль свідомості – це особливий феномен, що однозначно відноситься до деструктивного. Слід зазначити, що ефективність маніпуляцій прямо пропорційна рівневі демократії в державі й розвиткові соціальних інститутів.

За останні роки українське суспільство зазнало значних змін. Це стосується всіх сфер життя – політичної, економічної, соціальної та ін., що, звичайно, не може не спричинити низки проблем внутрішнього характеру: зниження рівня життя, зростання безробіття, втрати почуття безпеки й упевненості в завтрашньому дні, відсутності соціальної справедливості, різкого поділу на багатих і бідних, кризи традиційної релігії і т. д. Сучасний стан розвитку держави зумовлює появу нових ідеологій, зокрема й деструктивного характеру. Л. А. Калінін вирізняє відносно деструктивні й абсолютно деструктивні ідеології. Під відносно деструктивними ідеологіями розуміють такі ідеології, що сприяють руйнації існуючих суспільних відносин. Абсолютно деструктивні ідеології – це ідеології, що сприяють руйнації чинних соціальних зв'язків та інститутів, що виключає саму можливість розвитку й функціонування суспільства [6].

Саме організації з деструктивною ідеологічною спрямованістю пропонують велике розмаїття ідей, концепцій і програм виходу з кризи. Апелюючи до прихованого потенціалу людини, до надістини або ж Великого Космосу, цей вихід носить радше ірраціональний, містичний та ілюзорний характер. Заміна світу реальних подій ілюзією, а також використання технік «відключення від дійсності», «зупинення внутрішнього діалогу» і т. ін. стають засобами й метою цих організацій. Використовуючи наукову термінологію, різноманітні некультові об'єднання дарують надію на велике спасіння, безсмертя, духовне перетворення, досягнення рівноваги й надприродних здібностей. «Проповідники» у своїх промовах у досить доступній, яскравій формі знайомлять з останніми досягненнями «науки» й конкретними програмами зміни якості життя сучасної людини, а також гарантіями вічного життя, спасіння душі й тіла. Їхні мовні звороти спрямовані на те, щоб викликати заінтригованість. Головним показником таких мовних зворотів є повідомлення про «шикарні» і при цьому цілком доступні можливості. А для того, щоб отримати повнішу інформацію, пропонують відвідати інформаційний семінар, вечір зустрічі друзів, тренінг тощо [1]. Деструктивні культу рекламують свої можливості не лише в розрізі духовного розвитку, а й позиціонують себе як різноманітні оздоровчі, лікувальні та реабілітаційні центри (наприклад, центри ресоціалізації колишніх алко- та наркозалеж-

них), які, звичайно, нічого спільного ані з медициною, ані з психотерапією не мають і своїми діями завдають досить серйозної шкоди фізичному здоров'ю людей.

Слід визнати, що на сьогодні в Україні не існує жодної соціальної ідеології, яку б добровільно визнавала й поділяла більшість населення держави. Загалом сучасний стан ідеологічної сфери в нашій державі можна визначити як ідеологічний вакуум – наслідок, коли ідеали, що об'єднували й надихали суспільство, вже втратили силу свого впливу, а нові, які б могли їх замінити, ще не сформовано. Стало очевидним, що комуністично-соціалістична ідеологія, яка була панівною, вже не відповідає сучасним вимогам суспільства, а українська національна ідеологія ще перебуває на етапі формування. Тому природним є те, що цю порожню нішу заповнюють різноманітні ідеології – від необільшовицької до крайнього націоналізму, від лібералізму до радикального екстремізму й релігійного фанатизму і т. ін. Разом з тим слід усвідомлювати, що існування великої кількості різноспрямованих ідеологій негативно відбивається на розвиткові суспільства загалом. Згідно зі статтею 15 Конституції України «суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язковою». Звичайно, можна погодитись, що це є ознакою демократичного суспільства, однак жодна держава не може існувати без якоїсь певної ідеології, й так само вона не може дотримуватись різних ідеологічних систем. У будь-якому розвиненому, стабільному суспільстві повинна існувати певна, визнана всіма його членами система світогляду, що базується на спільних соціальних, політичних, економічних, культурних інтересах, цінностях, ідеалах та моральних настановах.

Отже, теперішній стан ідеологічного вакууму несе в собі реальну небезпеку для суспільства. У першу чергу це призводить до дегуманізації, що проявляється у знеціненні життя громадян, зневазі до їхніх прав, честі та гідності, звуженні умов, які забезпечують життєдіяльність і розвиток. Слід також зазначити, що процес дегуманізації суспільства почасти супроводжується і його деморалізацією, яка характеризується соціально-політичною апатією, а також розпадом традиційних духовно-моральних основ буття. Як зазначає М. Козловець, «якщо ідеологічна структура руйнується, а замість неї нічого не виникає (як це трапилось в Україні після 1991 року: із заборною КПУ була зруйнована ідеологічна структура українського суспільства), то суспільство стагнує, а потім розкладається, перетворюючись у кримінальне утворення з деградованими індивідами, які перебувають на стадії не лише духовного, а й фізичного виродження» [9].

Усе вищеперераховане доповнюється втратою бачення будь-яких перспектив у майбутньому, відсутністю моральних орієнтирів, духовних цінностей, політичної й економічної стабільності, а також соціальних

гарантій. І як результат – у сучасного українця спостерігається наявність різноманітних страхів, невпевненості у собі, дезорганізація, почуття не-потрібності, зневіра у власних силах. В умовах, що склалися, для багатьох домінуючою ціннісною орієнтацією в суспільних відносинах постає релігія. Релігійні світоглядні орієнтири вже вийшли за межі суто побутового характеру. Тривожним фактом є тенденція політизації релігійного життя. Окрім цього, релігійні установи володіють досить великими матеріальними та людськими ресурсами й певним чином впливають на перебіг соціально-політичних подій у державі. А через втрату сили впливу традиційних релігій широкого розповсюдження набувають неорелігійні рухи. Україна є багатоконфесійною державою, на її території діє майже 36 500 тільки офіційно зареєстрованих релігійних організацій (Звіт Держкомнацрелігії про мережу церков та релігійних організацій в Україні станом на 1 січня 2012 року). Дослідження темпів зростання кількості церковно-релігійних інституцій свідчить, що розширення релігійної мережі за 2009–2012 роки набуло усталеного характеру і перебуває в межах двох відсотка. За 2011 рік мережа релігійних організацій зросла на 1,8 відсотків (Інформаційний звіт Міністерства культури України про стан і тенденції розвитку релігійної ситуації та державно-конфесійних відносин в Україні за 2011 рік). За даними МВС, окрім них, наприклад, у Києві діє майже 140 незареєстрованих містичних об'єднань. Подібна ситуація спостерігається і в інших мегаполісах країни – Одесі, Дніпропетровську, Донецьку [12]. Також гарним підґрунтям для появи нових релігійних об'єднань є набуття чинності від 1991 року Закону «Про свободу совісті та релігійні організації», що відкрив кордони України для західних неокультів. Знову ж таки це можна вважати як прояв демократизації суспільства, однак конфесійна роз'єднаність значно перешкоджає консолідації суспільства, а також провокує протиборство між представниками різних конфесій.

Слід пам'ятати, що ідеологія не лише виробляє розуміння дійсності, вона також дає обґрунтування суспільного порядку, що задовольняє групу, чий інтереси представляє, й відповідно критикує моральні, релігійні, культурні, економічні, політичні, соціальні принципи та цінності, що не влаштовують цю групу. Загалом, характеризуючи ідеології, не можна однозначно стверджувати про їхню істинність чи, навпаки, неправдивість, але їх можна ранжувати за ступенем їхніх продуктивності, ефективності й конструктивності. Відповідно до цього існують ідеології адекватні й ефективні, а є ідеології, що дезорганізують людей. Однак ступінь адекватності може змінюватись з роками. Так, марксистська ідеологія втратила свою ефективність оскільки знизився ступінь її адекватності. І. Смирнов і В. Титов зазначають, що ідеологія стає вірою не в силу своєї законності чи незаконності, а в здатності контролювати, спрямовувати поведінку людей у відповідних умовах [4, с.212]. А отже, сила впливовості (навіюваності) залежить не тільки від її доказовості, розум-

ності. У певні періоди розвитку суспільства люди стають піддатливіші ідеологіям, що засновані на ірраціональному началу в особистості. У той же час за певних обставин (наприклад, економічна, культурна, політична криза) першочергового значення може набувати критична спрямованість ідеології. А присутність національного й релігійного контекстів у ідеологічному протистоянні сприяє стрімкому поширенню екстремізму й тероризму. Такі ідеології теоретично обґрунтовують необхідність війн (фашизм, націонал-соціалізм) або пропагують переслідування «внутрішніх ворогів» (нацизм, маоїзм, ісламський фундаменталізм).

Небезпечним стає те, що організації з деструктивною ідеологією намагаються повністю або частково ізолювати своїх прихильників від соціального оточення, що врешті призводить до повного контролю над адептами. Культ намагається ілюзорно компенсувати потребу в соціальних контактах, духовної близькості через специфічний спосіб життя, притаманний його послідовникам. Як зазначає Дж. Геррінг, кожна ідеологія визначає своїх «ворогів» – суперників, конкурентів чи недоброзичливців, які не дозволяють їм змінити життя на краще. Будь-яка ідеологія у своїй основі має справу з бінарними позиціями, протиставляючи «своїх» та «чужих». Звичайно, що ідеологія і її лідер – це втілення чеснот, а решта – втілення зла.

Діяльність деструктивних об'єднань супроводжується завданням серйозної шкоди психічному, фізичному, моральному здоров'ю людини. Дослідження стану психічного здоров'я в осіб, яких було завербовано, виявляють у них розвиток психічних змін (галюцинації, психопатичні епізоди, манія величч, дисоціативні стани, напади паніки та тривожності, депресія, суїцидальне мислення, залежний розлад особистості, посттравматичні стресові розлади, розлади сну, харчування, сексуальні відхилення). Серед суспільних проявів негативного впливу можна зазначити відчуженість, ворожість, прагнення існувати у вузькому часовому й просторовому вимірі – тут і тепер (відкидаючи як минуле, так і майбутнє), нездатність ухвалювати будь-яке рішення без чийось порад і т.п.

Дослідження поширення деструктивних ідеологій на території України набувають ще більшої актуальності з огляду на їхню спрямованість на молодіжне середовище. Це стосується насамперед визначення місця й ролі молоді в соціальній структурі суспільства, оскільки саме молодь є потенціалом держави, й відповідно вона є показником майбутнього України.

Через брак життєвого досвіду та знань, недостатню стійкість переконань і світоглядних позицій (що породжує недовіру й водночас підвищений інтерес до всього нового), намагання здобути авторитет, активний пошук свого місця в соціумі, прагнення до самовизначення та самовдосконалення юнаки знаходять себе у деструктивних культурах. Р. Енрот вважає головним фактором схильності до залучення у деструктивні культури недостатність спілкування між батьками й дітьми, а також силь-

ну жагу до духовної істини серед молоді, яку пропонують культури зі своїми чіткими відповідями [5]. Як зазначає Е. Фромм, ідеологія – це вже готові «думки – товари», які поширюють преса, оратори-ідеологи для того, щоб маніпулювати масами заради цілей, котрі нічого спільного з ідеологією не мають, а часто навіть їй прямо протилежні [13]. Молодь часто знаходить відповіді на такі актуальні для них питання, як сенс життя, визначення цінностей, норм моралі, саме в деструктивних ідеологіях. Саме там вона задовольняє свій інтерес до загадкового, прагнення до всього нового й екзотичного, що є характерним для юнацького віку. Підвищений інтерес до фізичних, розумових, духовних і психічних можливостей, а також до самовдосконалення та самореалізації, що так гостро відчуває молодь, не завжди задовольняється завдяки інформації наукового характеру, якою вона володіє. Завдяки тому, що ті, хто оточує молодь, недостатньо серйозно ставляться до її захоплень, вона дуже швидко знаходить «рідні душі» в середовищі культури. Саме там молоду людину запевнюють у її винятковості, обраності, привілейованому становищі щодо навколишнього світу й одночасно в неповноцінності стосовно до керівництва групи та її лідера. Звернення молоді до деструктивних ідеологій пояснюється й низьким рівнем освіченості. На жаль, вища освіта не надає знань з питань ознак, засобів залучення і впливу на особистість деструктивних культур. Отже, превенція поширення деструктивних ідеологій у молодіжному середовищі повинна включати в себе: по-перше, дослідження чинників звернення цієї категорії до деструктивних ідеологій; по-друге, проведення диспутів, лекцій, круглих столів, поширення літератури просвітницького характеру з цієї проблематики; по-третє, проведення тренінгів, спрямованих на розвиток самостійності, критичного мислення, підвищення самооцінки тощо. Окрім вищезазначеного, чільне місце має займати консультативна й психотерапевтична робота з особами, що потрапили під вплив деструктивних ідеологій, адже деструктивні ідеології призводять до руйнації соціальних установок, завдають шкоди фізичному й психічному здоров'ю, підвищують вірогідність асоціальної поведінки, руйнують духовний світ, сімейне благополуччя, а також матеріальне становище. У західних країнах природним є існування інституцій дослідження феномену деструктивних культур. Загалом у світі існує понад 700 центрів для отримання інформації про культури і надання допомоги культистам та їхнім близьким. На жаль, в Україні цією проблемою займаються лише окремі науковці. Важливим моментом є й те, що на сучасному етапі провідна роль у дослідженні цього феномену належить релігійним діячам. Також слід зауважити, що на сьогодні не існує єдиної визнаної класифікації деструктивних ідеологій.

Чинники поширення деструктивних ідеологій у молодіжному середовищі в Україні складні, й серед них можна виокремити соціальні (соціально-економічна, політична нестабільність, соціальна нерівність й незахищеність, загострення національної та релігійної нетерпимості, де-

вальвація моральних цінностей і норм поведінки, криза державних інститутів виховання, неосвіченість з питань щодо деструктивних об'єднань тощо) й психологічні (патохарактерологічні особливості, некритичність мислення, екстернальний локус контролю, неадекватна самооцінка, деформація ціннісної сфери, високий рівень тривожності, депресивність тощо). В сукупності всі ці чинники формують у молоді піддатливість до впливу деструктивних ідеологій, а також підвищують рівень навіюваності.

Проблемі деструктивних культів у західній психології присвячено праці Д. Макдавелла, М. Д. Лангуоні, М. Сінгер, К. Хассена та ін. Особливості впливу культів на особистість у своїх роботах розглядали К. Джимбалво, Ф. Зімбардо, Дж. Лаліч, Р. Дж. Ліфтон, М. Тобіас, Р. Чалдіні. На території колишнього СРСР цю проблему розробляли К. Агеєнкова, Є. Волков, О. Дяченко, Т. Сулейманов та ін. Серед вітчизняних дослідників слід відзначити Є. Карагодіну, О. Лещинську, В. Петрика, В. Петухова, В. Чебаненко та ін.

Досвід свідчить про те, що в основі кризи в державі лежить насамперед ідеологічна криза, й відповідно відродження будь-якого суспільства починається зі створення нової системи норм моралі, цінностей, а отже, й ідеології. Результатом поширення деструктивних ідеологій є загроза як близькому оточенню їхніх послідовників, так і державі загалом, оскільки людина, так би мовити, випадає із суспільного життя (сфери виробництва, культури, науки), й таким чином у суспільстві створюється прошарок, індіферентний до її інтересів, пріоритетів, цінностей, ідеалів, традицій та етнокультури. Саме брак єдиної державної ідеологічної концепції є однією з причин поширення сепаратизму, тероризму, екстремізму тощо. Отже, актуальності набуває формування національної ідеології як суспільної стратегії, що задає цілі, сенс для життєдіяльності кожної окремої людини.

На сьогодні проблема поширення деструктивних ідеологій в Україні залишається нерозв'язаною як на теоретичному, так і на практичному рівні. А оскільки молодь є основним резервом соціального розвитку держави, поширення деструктивних ідеологій саме серед даної категорії населення тягне за собою вкрай тяжкі наслідки – втрата національної ідентичності, ментальності.

Література

1. Агеєнкова Е. К. Особенности манипуляционных технологий, используемых при создании финансовых пирамид / Е. К. Агеєнкова, И. А. Фурманов // ГЭВ. – 2009. – №3 – С. 110–116.
2. Бакулов В. Д. Социокультурные метаморфозы утопизма / В. Д. Бакулов. – Ростов н/Д, 2003. – 352 с.
3. Гирц К. Интерпретация культуры / К. Гирц. – М., 2004. – 560 с.

4. Ирхин Ю. В. Политология / Ю. В.Ирхин, В. Д. Зотов, Л. В. Зотова. – М.: Юристъ, 2002. – 511 с.
5. Исцеление от «рая»: реабилитация и самопомощь при социальной зависимости / Под науч. ред. Е. Н. Волкова. – СПб.: Речь, 2008. – 392 с.
6. Калинин Л. А. Деструктивная идеология как социальный феномен: социально-философский анализ: автореферат дис.... кандидата философских наук: 09.00.11. – Н. Новгород: Нижегород. гос. ун-т им. Н. И. Лобачевского, 2007. – 26 с.
7. Калинин Л. А. К вопросу о типологизации деструктивных идеологий / Вестник нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. – 2007. – №1 (6). – С. 141–147.
8. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием / С. Г. Кара-Мурза. – К.: Оріяни, 2000. – 448 с.
9. Козловець М. А. Ідеологія як фактор консолідації суспільства / М. А. Козловець // Вісник Житомирського держ. університету ім І.Франка. – 2004. – №18. – С. 35–39.
10. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М.: Институт практической психологии, 1994. – 426 с.
11. Смітюх Г. Є. Сучасна релігійна ситуація в Україні як дзеркало ідеологічного вакууму / Г. Є. Смітюх, В. В. Стрілецький // Україна сакральна: минуле, сьогодення, майбутнє. – К.: Знання України, 2006. – 36 с.
12. Философский энциклопедический словарь / Гл. ред. Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – 836 с.
13. Фромм Э. Психоанализ и этика / Э. Фромм. – М.: Республика, 1993. – 416 с.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 22.12.2012 р.
Рекомендовано до друку докт.психол.наук, професором Ліщинською О.А.,
канд.психол.наук, доцентом Карпенком Є.В. (Львів)*

SOCIAL-PSYCHOLOGICAL FACTORS DISTRIBUTION OF DESTRUCTIVE IDEOLOGIES IN A YOUTH ENVIRONMENT

O. V. Chudakova

*Kiev University of Slavic Studies;
Kyiv, Anri Barbyos str., 9*

Activity of destructive associations is accompanied by the task of serious harm to the psychical, physical, moral health of man. Researches of being of psychical health at persons which are recruited expose development of psychical changes at them. Among the public displays of the negative influencing of these associations on a youth environment it is possible to mark estrangement, hostility, aspiration to exist in the narrow sentinel and spatial

measuring – here and now (casting aside both the pas and future), to adopt inability any decision without somebody's advices and etc. The special actuality is acquired by forming of national ideology as public strategy, that sets aims, sense for the vital functions of separate everybody.

Key words: *destructive associations, moral health of man, youth environment, national ideology.*